

**ZASADY WYKONYWANIA FUNKCJI
ANIMATORA LITURGICZNEGO
W DIECEZJI BYDGOSKIEJ**

WYJAŚNIENIA WSTĘPNE

Powszechnie w Kościele w Polsce i na świecie, można zauważyć pilną potrzebę formacji liturgicznej zarówno w odniesieniu do osób świeckich nie pełniących jakichkolwiek funkcji liturgicznych, jak i Służby Liturgicznej jako całości. Św. Jan Paweł II w liście *Vicesimus Quintus Annus*, który został opublikowany w dwudziestą piątą rocznicę ogłoszenia Konstytucji Soborowej o Świętej Liturgii, powołując się na ten dokument, napisał: *przecież najpilniejszym zadaniem jest formacja biblijna i liturgiczna ludu Bożego! (...) Już w Konstytucji zostało podkreślone, że „osiągnięcia tych rezultatów (uczestnictwa pełnego i czynnego całego ludu) nie można się spodziewać, jeżeli najpierw sami duszpasterze nie będą przeniknięci duchem i mocą Liturgii i nie staną się jej nauczycielami. [Formacja liturgiczna] jest niezbędną także dla ludzi świeckich, tym bardziej, że w wielu krajach są oni dziś powołani do podejmowania w coraz większym stopniu odpowiedzialności za wspólnotę”.*

Obowiązek strzeżenia przekazu wiary oraz depozytu liturgicznego spoczywa z natury rzeczy na Pasterzach Kościoła, ponieważ *biskupi są głównymi szafarzami tajemnic Bożych, jako też kierownikami, krzewicielami i stróżami całego życia liturgicznego w powierzonym sobie Kościele (Sobór Watykański II, Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele „Christus Dominus”, 15).*

W świetle wydanego przez Konferencję Episkopatu Polski *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*, ważną instytucją zajmującą się w imieniu biskupa diecezjalnego jest Centrum Formacji Liturgicznej Diecezji Bydgoskiej im. bł. Carlo Acutis. Szczególnym zadaniem niniejszej organizacji jest należyte przygotowanie świeckich do pełnienia różnych funkcji podczas celebracji liturgicznych. Wymagania i przebieg formacji do pełnienia tej funkcji opisane zostały w *dyrektorium*.

RODZIAŁ I NORMY OGÓLNE

- §1 *Odpowiedzialnymi za formację służby liturgicznej są: biskup, proboszcz, animatorzy i rodzice. Ważne zadanie w tej formacji spełnia także duszpasterstwo służby liturgicznej działające na szczeblu krajowym, diecezjalnym, dekanalnym lub rejonowym (kilka sąsiadujących ze sobą dekanatów) i parafialnym.* (Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej, n. 148)
- §2 *Ponieważ formacja posługujących w liturgii dokonuje się w małych grupach, dlatego kluczową rolę w jej prowadzeniu zajmuje animator. Należy więc poświęcić wiele uwagi jego dobremu przygotowaniu do prowadzenia innych ludzi drogami modlitwy, wiary i posługi. Ważna jest również jego formacja stała, bez której nie będzie mógł dobrze wypełniać swojej misji.* (Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej, n. 155)
- §3 *Animatorzy grup dziecięcych, młodzieżowych i osób dorosłych, spełniają swoje zadania pod kierunkiem duszpasterza lub ustanowionego lektora albo akolity. Nad całością formacji i posługi tych osób czuwa ksiądz proboszcz.* (Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej, n. 155)
- §4 *Animatorzy liturgiczni wchodzi w skład służby liturgicznej Diecezji Bydgoskiej, dlatego są włączeni w struktury Diecezjalnego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej i mu podlegają.*

ROZDZIAŁ II DOBÓR KANDYDATÓW I STUDIUM PRZYGOTOWAWCZE

- §5 *Do pełnienia funkcji animatora liturgicznego biskup bydgoski powołuje wiernych od 18 r. życia.*
- §6 *Do tej funkcji mogą być również powołane osoby życia konsekrowanego oraz stowarzyszeń życia apostołskiego.*
- §7 *Opiekę duchową nad animatorami liturgicznymi sprawuje Diecezjalny Duszpasterz Służby Liturgicznej, mianowany przez biskupa bydgoskiego.*
- §8 *Kandydatem do pełnienia funkcji animatora liturgicznego mogą być osoby, które cechuje:*
1. *Dojrzałość w wierze, zdrowa pobożność eucharystyczna i intensywne życie sakramentalne;*
 2. *Wzorowe życie moralne i przykładna postawa w życiu codziennym;*
 3. *Uczciwość w sprawach materialnych, postawa trzeźwości;*
 4. *Niezbędne kwalifikacje intelektualne oraz znajomość prawd wiary katolickiej;*
 5. *Kultura osobista, dbałość o ubiór i higienę osobistą;*

6. Sprawność psychiczna i fizyczna, czyli taka, która uniemożliwia pełnienia tej funkcji;
7. Aktywne uczestnictwo w życiu parafialnym;
8. Szacunek ze strony duchowieństwa i wiernych;
9. Pozytywne cechy charakteru, tj.: otwarta i służebna postawa wobec bliźnich, serdeczność oraz łatwość nawiązywania kontaktów z osobami młodymi.

§9 Animatorem liturgicznym może zostać ten, kto:

1. Przyjął sakrament bierzmowania;
2. W przypadku męskiej służby liturgicznej kandydat powinien otrzymać wcześniej błogosławieństwo do pełnienia funkcji ministranta słowa Bożego (lektora) i odbyć kurs ceremoniarza parafialnego, bądź być nadzwyczajnym szafarzem Komunii Świętej;
3. Za obustronną zgodą Duszpasterza Służby Liturgicznej oraz księdza moderatora wspólnoty Ruchu Światło-Życie działającej przy parafii diecezji bydgoskiej również do studium przygotowawczego i pełnienia funkcji może zostać dopuszczony ten, kto ukończył wraz z rekolekcjami wakacyjnymi Oazę Nowego Życia I i II stopnia bądź Oazę Rodzin I i II stopnia.

§10 Funkcja animatora liturgicznego wymaga odpowiedniego przygotowania, dlatego - przed otrzymaniem upoważnienia od biskupa bydgoskiego - kandydat zobowiązany jest do ukończenia studium przygotowawczego i zdania końcowego egzaminu z treści wyłożonych w czasie trwania studium. Studium przygotowawcze odbywa się pod kierunkiem Centrum Formacji Liturgicznej Diecezji Bydgoskiej. Kandydat wyrażający chęć do rozpoczęcia przygotowania do pełnienia funkcji animatora liturgicznego musi mieć ukończony 17 roku życia. W przypadku osób niepełnoletnich posiadać zgodę rodziców (opiekunów prawnych) na udział w studium przygotowawczym.

§11 Formacja trwa jeden rok i powinna uwzględniać zróżnicowanie zadań, jakie będą podejmować poszczególni animatorzy.

1. Ci, którzy przygotowują się do prowadzenia grup dziecięcych i młodzieży mają więcej ćwiczeń poświęconych tym tematom. Ci, którzy będą prowadzić grupy ministrantów, ministrantów słowa Bożego i schole liturgiczne, uczestniczą w spotkaniach wprowadzających w tę problematykę.
2. Animatorzy są także pomocnikami duszpasterzy w prowadzeniu rekolekcji dla członków służby liturgicznej. Ich przygotowanie powinno obejmować także wprowadzenie w program rekolekcji.
3. Animator powinien nabyć odpowiednie umiejętności do prowadzenia innych. W szkole animatora liturgicznego potrzebne są więc także zajęcia z psychologii i pedagogiki. (Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej, n. 135)

§12 Podczas studium przygotowawczego należy omówić następujące zagadnienia:

1. Teologiczne:

- Tajemnica Boga w Trójcy Świętej
- Tajemnica Wcielenia – zjednoczenie Bóstwa i Człowieczeństwa
- Chrystus Prorok i służy Słowa
- Chrystus Kapłan i służy ołtarza
- Chrystus Król i służy jedności
- Biblijne wzorce dla animatorów
- Animator – człowiek posłany
- Wprowadzenie do metod spotkań ze Słowem Bożym

2. Pedagogiczne:

- Pedagogia Boża – Bóg wychowuje człowieka
- Pedagogia Boża – Chrystus wychowuje uczniów
- Pedagogia Boża – Dwunastu i siedemdziesięciu dwóch
- Psychologia rozwojowa
- Dynamika małej grupy
- Animator, lider, prowadzący
- Zabawy integracyjne

§13 Podczas studium przygotowawczego należy przeprowadzić następujące ćwiczenia:

1. Program formacyjny Służby Liturgicznej

- Analiza Dyrektorium DSL – ogólne spojrzenie na program
- Rekolekcje – tematyka, metoda, pomoc w prowadzeniu
- Program formacji dla dzieci i metoda spotkań
- Program formacji dla młodzieży i metoda spotkań
- Program formacji dla Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii Świętej i metoda spotkań
- Zasady weryfikacji
- Formacja stała

2. Dodatkowe spotkania członków Służby Liturgicznej

- Spotkania przygotowujące do promocji i błogosławieństw
- Miesięczne spotkania wszystkich zespołów SL
- Krąg liturgiczny – przygotowanie niedzieli
- Narodzenie Pańskie, Triduum Paschalne, odpust
- Liturgii Godzin i nabożeństwa okresowe
- Wydarzenia kulturalne, sportowe, patriotyczne
- W czasie wakacji: wycieczki i pielgrzymki,
- Obchodzenie imienin, rocznicy urodzin i innych wydarzeń we wspólnocie

3. Animator wzorem posługujących:

- Kandydaci mający prowadzić grupy ministrantów
- Kandydaci mający grupy ministrantów słowa Bożego (lektorskie)
- Kandydaci mający prowadzić grupy śpiewacze

§14 Każdemu spotkaniu formacyjnemu winny towarzyszyć ćwiczenia praktyczne. Studium przygotowawcze kończy bezpośrednie przygotowanie do podjęcia funkcji animatora liturgicznego, ale nie kończy formacji, która winna być permanentna.

§15 Koszty związane z uczestnictwem kandydata w kursie przygotowawczym ponosi parafia, która go rekomenduje. Podobnie koszty za udział w rekolekcjach dla animatorów liturgicznych, spotkaniach modlitewno-formacyjnych ponosi parafia, w której animator pełni funkcje.

ROZDZIAŁ III FORMACJA STAŁA

§16 Animatorzy Liturgiczni zobowiązani są do uczestnictwa w procesie formacji stałej, prowadzonej przez Centrum Formacji Liturgicznej Diecezji Bydgoskiej.

§17 Proboszcz lub duszpasterz delegowany przez niego, jako odpowiedzialny za właściwy rozwój i formację służby liturgicznej w swojej parafii, powinien zadbać, aby animatorzy liturgiczni regularnie uczestniczyli w spotkaniach modlitewno-formacyjnych.

§18 Program stałej formacji obejmuje problematykę teologiczno-pedagogiczną, z uwzględnieniem tematu roku duszpasterskiego oraz aktualnych norm liturgiczno-prawnych.

§19 Spotkanie formacji stałej powinno składać się z dwóch części: Mszy Świętej poprzedzonej sakramentem pokuty i pojednania oraz wykładu według programu formacji permanentnej. Zaleca się również czas adoracji Najświętszego Sakramentu.

§20 Należy zatroszczyć się o wymianę doświadczeń w czasie spotkań, zwłaszcza co do problemów pedagogicznych i wychowawczych dzieci i młodzieży. W czasie tych spotkań wskazywać należy również na inne jeszcze możliwości pracy apostołskiej w parafii.

§21 Pomocą we własnym uświęceniu i posłudze animatora liturgicznego, oprócz parafialnych rekolekcji, będą coroczne dni skupienia.

§22 Każdy animator liturgiczny zobligowany jest corocznie uczestniczyć w rekolekcjach organizowanych przez diecezję. Zachęca się, aby uczestniczył również w innych spotkaniach modlitewno-formacyjnych organizowanych przez Centrum Formacji Liturgicznej Diecezji Bydgoskiej.

§23 Niezbędną dokumentację dotyczącą animatorów liturgicznych, począwszy od rozpoczęcia pełnienia przez nich funkcji, prowadzi Centrum Formacji Liturgicznej Diecezji Bydgoskiej.

ROZDZIAŁ IV WPROWADZENIE DO FUNKCJI ANIMATORA LITURGICZNEGO

- §24 Biskup bydgoski powołuje i upoważnia odpowiednio przygotowanego kandydata do funkcji animatora liturgicznego.
- §25 Po zakończeniu studium przygotowawczego, kandydaci zwracają się za pośrednictwem ks. proboszcza, a w przypadku Ruchu Światło-Życie moderator wspólnoty z pisemną prośbą do biskupa bydgoskiego o udzielenie im błogosławieństwa do pełnienia funkcji animatora liturgicznego.
- §26 Prośba winna zawierać następujące dane kandydata:
1. nazwisko i imię, datę urodzenia, stan cywilny, wykształcenie;
 2. adres zamieszkania, nr telefonu oraz adres e-mail;
 3. parafię, w której będzie podejmował funkcję;
 4. dwie aktualne fotografie legitymacyjne;
 5. pełną metrykę Chrztu;
 6. zaświadczenie wydane przez sąd o niekaralności oraz o braku przeciwwskazań do pracy z dziećmi i młodzieżą.
 7. oświadczenie o zapoznaniu się i przestrzeganiu „Zasad ochrony osób małoletnich i bezradnych w diecezji bydgoskiej”;
 8. inne zaświadczenia, które posiada kandydat do pracy z dziećmi i młodzieżą;
 9. w przypadku młodzieży szkolnej pisemna opinia katechety.
- §27 Po ukończeniu kursu przygotowawczego, biskup bydgoski (lub wyznaczony przez niego delegat) dokonuje podczas Mszy Świętej obrzędu błogosławieństwa do pełnienia funkcji animatora liturgicznego.
- §28 Potwierdzeniem otrzymanego błogosławieństwa i udzielonego upoważnienia jest imienna legitymacja animatora liturgicznego w diecezji bydgoskiej (lub odpowiedni certyfikat), w której dokonuje się adnotacji o upoważnieniu.
- §29 Upoważnienia do wypełniania posługi animatora liturgicznego udziela biskup bydgoski na czas nieokreślony. Upoważnienie to - ze słusznej i uzasadnionej przyczyny - może być jednak w każdej chwili wycofane. Ostateczna decyzja należy zawsze do biskupa bydgoskiego.
- §30 Udzielone przez biskupa bydgoskiego upoważnienie jest czasowe, dzięki czemu animator liturgiczny nie zobowiązuje się do tej funkcji na całe życie, może on miesiąc przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego nie wyrazić gotowości do dalszego spełniania swojej funkcji. Mogą również zaistnieć poważne powody uniemożliwiające pełnienie tej funkcji przed tym czasem - w takim przypadku proboszcz lub rektor kościoła powiadamia o tym biskupa bydgoskiego, który podejmie odpowiednią decyzję (np. o urlopowaniu lub odwołaniu animatora liturgicznego).
- §31 Animatora liturgicznego w okresie wykonywania funkcji nie może podejmować czynnej działalności politycznej oraz piastować państwowych i samorządowych urzędów publicznych, takich które wiązałyby się z przynależnością do partii politycznej. Gdyby taka sytuacja wystąpiła, animator liturgiczny traci upoważnienie do pełnienia funkcji wraz z dniem wejścia w życie niniejszych *Zasad*.

ROZDZIAŁ V WPROWADZENIE ANIMATORA LITURGICZNEGO W SPEŁNIANIE FUNKCJI W PARAFII

- §32 Funkcja animatora liturgicznego dotyczy konkretnej wspólnoty parafialnej, bądź Ruchu Światło-Życie działającej na terenie diecezji bydgoskiej. Dlatego w jedną z niedziel września, po upoważnieniu animatora, winno nastąpić „wprowadzenie go” w wypełnianie funkcji w parafii. Proboszcz lub rektor kościoła przedstawia animatora liturgicznego wiernym. Czyni to przed rozpoczęciem każdej Mszy Świętej albo w ramach ogłoszeń. W modlitwie powszechnej można dołączyć okolicznościowe wezwanie.
- §33 W parafii nie należy tworzyć odrębnego obrzędu liturgicznego dla wprowadzenia animatora liturgicznego, aby nie sprawiać wrażenia porównywalnego do liturgicznych aktów powierzania posług bądź liturgii święceń.

Wprowadzenie do pełnienia funkcji jest okazją do pouczenia wiernych o specyfice zgromadzenia liturgicznego np. podczas homilii.

§34 Osoby upoważnienia do pełnienia funkcji animatora liturgicznego mogą ją wypełniać tylko za zgodą i wiedzą miejscowego proboszcza lub rektora kościoła na terenie parafii diecezji bydgoskiej, w której zostali ustanowieni do tej funkcji. Poza diecezją na stałe mogą to czynić tylko za zgodą kompetentnej władzy.

ROZDZIAŁ V

SZCZEGÓLWE WSKAZANIA LITURGICZNE DLA ANIMATORÓW LITURGICZNYCH

Strój

§35 Szatą liturgiczną dla mężczyzn podejmujących funkcję animatora liturgicznego podczas Mszy Świętej i nabożeństw jest alba, przepasana na biodrach paskiem (cingulum). Jeżeli jest uszyta w taki sposób, że przylega do ciała - można ją nosić bez paska. Jeżeli alba nie osłania dokładnie ubrania wokół szyi, przed włożeniem alby należy nałożyć humerał. Kobiety spełniające funkcje animatora liturgicznego czynią to zawsze w stroju świeckim godnym i poważnym. Animator liturgiczny podczas wykonywania swojej funkcji może założyć odpowiedni znak wg wzoru zatwierdzonego przez KEP podczas 356. zebrania plenarnego w Przemyślu 14-15.10.2011 r., produkowany przez „Wydawnictwo Światło-Życie”.

Podczas Mszy Świętej

§36 Mężczyźni podejmujący funkcję animatora liturgicznego podczas liturgii wypełniają ją, jako ceremoniarze parafialni, ministranci słowa Bożego bądź nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej.

§37 Kobiety wypełniają swoje funkcje zgodnie z postawieniami przepisów liturgicznych zawartych w Ogólnym Wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego.

§38 Animatorzy liturgiczni:

1. przygotowują, bądź sprawdzają treści komentarza liturgicznego i modlitwy wiernych;
2. przygotowują i prowadzą procesje;
3. współpracują z kierownikiem scholi liturgicznej;
4. organizują tzw. służbę ładu i porządku.

§39 Jeśli podczas liturgii obecny jest akolita ustanowiony bądź ceremoniarz, animator liturgiczny służy im pomocą w przygotowaniu liturgii.

Poza Eucharystią

§40 Animator liturgiczny prowadzi powierzoną grupę dzieci, młodzieży bądź dorosłych, zgodnie z funkcją pełnioną przez podopiecznych. Przez swoją obecność i doświadczenie pomaga im w odpowiednim przeżyciu podejmowanych przez nich zadań w czasie celebracji liturgicznej .

§41 Podczas rozpoczęcia pełnienia funkcji ważne by animator liturgiczny został przedstawiony przez duszpasterza parafii dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom (opiekunom prawnym).

§42 Spotkania najlepiej by odbywały się regularnie, najlepiej co tydzień w dniu, który odpowiada członkom parafialnej służby liturgicznej.

§43 Spotkania mogą przybierać różne formy: prób liturgicznych, spotkań biblijnych oraz formacyjnych. Powinny one przyczyniać się do poszerzania wiedzy liturgicznej i religijnej etc.

§44 Za zgodą duszpasterza i rodziców możliwe jest organizowanie wspólnych wyjazdów i wycieczek do miejsc związanych z kultem religijnym, historią Polski, oraz takich, które będą sprzyjać integracji grup ministranckich.

§45 Jeśli we wspólnocie obecny jest diakon, alumn seminarium duchownego bądź lektor ustanowiony, animator liturgiczny służy im pomocą w prowadzeniu poszczególnych grup.

Rekolekcje wakacyjne

- §46 Animatorzy liturgiczni mogą również pomagać duszpasterzom w prowadzeniu rekolekcji dla członków służby liturgicznej. Jednakże dodatkowo powinni posiadać odpowiednie uprawnienia przewidziane w rozporządzeniu Ministra edukacji narodowej w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży.
- §47 Za zgodą moderatora Ruchu Światło-Życie Diecezji Bydgoskiej, animatorzy liturgiczni, którzy nie przeszli formacji oazowej, mogą być również dopuszczeni do pełnienia funkcji animatora podczas rekolekcji tejże wspólnoty.
- §48 Podczas rekolekcji Domowego Kościoła animatorzy liturgiczni są odpowiedzialni za przygotowanie i prowadzenie tzw. Szkoły Liturgii. To samo dotyczy rekolekcji dla dzieci i młodzieży Ruchu Światło-Życie.

ROZDZIAŁ VI POSTANOWIENIA KOŃCOWE I DYSCYPLINARNE

- §49 Udzielone animatorowi liturgicznemu upoważnienie dotyczy wyłącznie terenu diecezji bydgoskiej. Wyjątkiem mogą być sytuacje, gdy animator ma posługiwać wobec swojej wspólnoty, z którą przebywa poza granicą diecezji (np. podczas rekolekcji, pielgrzymki itp.).
- §50 Włączenia na stałe do grona animatorów liturgicznych w innej diecezji dokonuje jej ordynariusz.
- §51 Posługa animatora liturgicznego w parafii, bądź w Ruchu Światło-Życie jest bezinteresowna. Wynagrodzenie może dotyczyć jedynie kosztów przejazdu lub rekompensaty w przypadku, gdy na skutek wykonywania posługi uszczupliły się dochody w pracy zawodowej.
- §52 Proboszcz lub moderator wspólnoty Ruchu Światło-Życie ma prawo zobowiązać animatora liturgicznego do okazania mu aktualnego zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności.
- §53 Animator liturgiczny (lub przedstawiciel animatorów, jeśli w parafii posługuje ich więcej) może należeć do Parafialnej Rady Duszpasterskiej.
- §54 Wszelkich zmian w *Zasadach* może dokonać wyłącznie biskup bydgoski.
- §55 Promulgacja niniejszych *Zasad* nastąpi przez zamieszczenie ich treści na stronie internetowej diecezji bydgoskiej.
- §56 Zasady *ad experimentum* wchodzi w życie od dnia zatwierdzenia na okres jednego roku.

Zatwierdzam powyższe Zasady wykonywania funkcji animatora liturgicznego w Diecezji Bydgoskiej *ad experimentum*, na okres jednego roku.

Bydgoszcz, dn. 20.09.2021 r.

Ks. prał. Grzegorz Nowak
Kancelarz Kurii

Biskup Wiesław Śmigiel
Administrator Apostolski
Diecezji Bydgoskiej